

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсм
гээтхалэм
къыщегъэжьгаау къыдэкы

Адыгэ Голос адыга макъ

№ 184 (21196)

2016-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
ЮНЫГЬОМ и 28-рэ

къыхэтутыгъехэр ыкы
нэмийк къэбэрхэр
тисайт ижүүлгөтээтийн
WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Непэ – адыгэ шъуашэм и Маф

Дахэх, зэкүжыхъих, хэхыгъэх...

«Лъэпкъ зэфэшъяафхэм къыха
хыгъэ шъуашэм пэпч цыфхэм
афэгъэхъыгъэу бэз къылотэн
ылъэкыицтыр, ахэм ащищых
яхабзэ, яшэнхэр, якультурэ,
шъолырэу зыщыпсэухэрэм ыкы
ятарихъ къырыкъогъэ
къэбэрхэр».

И. МОИСЕЕВ

Зыльэгүрэ пстэумэ агъашагъозэ,
лъэшлэгтэй пчъагъэхэр къызэпаачихи
бзыльфыгъэ ыкы хуульфыгъэ адигэ
шъуашхэр непэ къыдэсэжъыгъэх. Ахэр
зэрэзэгъэфагъэхэм ыкы зэрдааххэм
ямызакью, зэрэгупсэфхэм афэгъэхъыгъэ
къэбэрхэр черкесхэм къахахъэштыгъэ
шъенгъэлэжъхэм, географхэм, тхакло
хэм, нэмийкхэм атхыгъэхэу щылэх.

Адыгэ шъуашэм ятарихъ тиэрэ ия
4-рэ лъэшлэгтэй къыщежъэх. А охтэ къы
хъэм къыкъоц щыгъынхэм бэрэ ахэ
изээхъяжъыгъэх, ахэм ащищ пкыгъохэр
зэблахъуягъэх, черкесхэр зыщыпсэу
хэрэ чыпэлм ящылэкэл-псэуки тегъэ
псыхъягъэхэу ашыгъэх.

Адыгэ шъуашэр зыгъашлэгъуягъэхэм
ащищых усеклохохуя А. Пушкины, Ю.
Лермонтовы, нэмийкхэри. Саэмрэ цы
емрэ ахэм къызэрхахъхэгэе гүшүэхэм
адигэ бзыльфыгъэри хуульфыгъэри зэ
рэштынхэ фаер нэгум къыкъагъэуцо.

Тхыгъэу щылэхэм черкес шъуашхэм
ягуу апэрэу къызыщааи гъэр я 10-рэ
лъэшлэгтэй арь. Араб тарихълэжъэу,
географу ыкы зеклю Масуди бзыль
фыгъэ щыгъынхэр зэрилтэгъуягъэр мыш
фэд: «Черкес бзыльфыгъэхэм яшуа
шэ данэм е къетэбэ плтыжым ахашы-

къщтыгъ. Ар зерагъякъэрэхэм гухъа
рэхэр дышье луданэкъ хадыкъыщтыгъэх».

Я 18-рэ лъэшлэгтэй ыкілэхэм, я 19-м
ипэублэ лъэхъан арь черкес шъуа
шэр зыфедэр цыиф жуульхъэхэм зыща
шлагъэри. Къокылы Къохъапы адиgэ
шъуашхэм идэхагъэ ащаагъашлэгъуягъ.
Адыгэ хабзэм ухээзэхъяжъынхэу зэ
рэштымтым фэдэу, адигэ шъуашхэм
щыкъагъэ имылэу агъэпсыгъягъ.

Польшем щыщ тарихълэжъэу Б.

Барановскэм ытхыгъ: «Кавказ модэм ифэмэ-бжымэхэр
польскэ модэм инэу къызэрэхъэхэрээр ыкылэх
хэгъэгү къикыль зеклюхэм
псынкъеу анэ къыкъидзэштыгъ. Я 17-рэ лъэшлэгтэй
ыгузгүхэм къащегъяжъаау Польшем лыклю Стамбул
ыгъакъоштыгъэхэм ащаагъыгъ
шъуашхэр черкесхэм е грузинхэм яхэм макъэ
зэрратекъыщтыгъэр. Хэгъэгум
ипачыхъаэу Ян Собескэми кавказ щыгъынхэр бэрэ
ыгъэфедэштыгъ. Черкесхэм
яшуашэм зэхъокыныгъэу фэхъухъэрээр аш шъэфэу
ицыфхэм къызэраригъэгъашлэштыгъ. Шы Іаплэхэри
черкесхэм яхэм афэдэу аригъашлэштыгъэх».

Адыгэ Республикэм и
Лышхъэ инуашъюкъ адиgэ
лъэпкъ шъуашхэм и Мафэ
ильэс къес юныгъом и 28-м
хэдгээнэфыкы хуульгээ. Мы
юныгъом Къэбэртэе-Бэль
къар Республикоми къы
дьригъештагъ.

Адыгэхэмкъ лъэпкъ шъуашхэр щыгъын
къодыу щытэп. Ар бзыльфыгъэм идэхагъэ,
иэдэбэу хэлъым, ышхъэ зэ
рилъитэжъырэм яшуаш, хуульфыгъэм
илыгъэ, лытэнэгъэ тэфэу, ухумакъо
зэрэштым ягъундж.

Бзыльфыгъэ шъуашхэм

Лъэпкъ бзыльфыгъэ шъуашхэм пкыгъо
заулэ хахъэштыгъ — джэниту, къэп-

тан, паю, бгырых, шъхъацхаблэхэр,
лъэкъопыльхъэр, нэмийкхэри. Апэу къе
лоцэн фаер пшъашшэжьыем ыныбжъ
ильэси 10 — 11 зэрэхъоу аш бгъэ
къапхэ зэрэфашыщтыгъэр арь. Ар
ыплэлэхэм къащегъяжъаау ыкопкъыхэм
анэсэу щытыгъ, къэпсэжъыекъ зэф
шээ ыгупэкъ пытэу щызэралхыщ
тыгъ. Пшъашшэжьыем зигъэлэхъын зы
хъукъе арь ар зыщихын зыфитыгъэр.
Бгъэкъапхэм тхыкушхъэр занкъеу ыы
гынштыгъ, бгыр псыгъоу, ишгъеу къыгъа
нэштыгъ, бгъэм инэу хигъацхъощтыгъэп.

Апэрэ джанэу (джэнэ klakor) бзыль
фыгъэм зышилъэштыгъэр шэкъ пыакъэм
хэшыкъыгъагъ, ылъэгундэхэм къа
нэсэштыгъ е нахь къыхъагъ. ылъэ
ихыгъагъ, ылашхъэхэр къыхъагъэх. Аш
ыкыу къэптан цыкъу (klaklo) тираль
хэштыгъ. ылъэгурэ ылъшалээрэ дышье
тедэхэр ялгъэх, ылъгу пакъэхэр дышье
иуданэкъ хэдхыгъягъэх. Къэптаныр
пкъым къещэкъыгъэу, аш идэхагъэ
къыкъигъетхъэу щытын фэягъэ. Я 20-рэ
лъэшлэгтэй икъихъагъум къэптаныр бгъэ
идэхэмкъэ зэблахъуягъагъ. Ар джэнэ
къыхъе гъэкъэрэхъягъэу дышье е ты
жын гухъарэхэмкъэ гъэдэхагъэй
гъэдэхэгъягъэ.

Джанэм ыкыу тыхын бгырых
шъуамбгъо (нэужум псыгъохэри агъэ
федэштыгъ) тельтигъ, бгырыхшъхъэр
тхыпхъэхэмкъэ гъэдэхэгъягъэ.

Бзыльфыгъэ джанэр шэкъ къолэн
хэм ахашыкъыщтыгъэп, ар дэхагъэм
халытэштыгъэп, хэшыкъ е елъыкъ
тэрээ щыгъынхэм фыуимыгъэ альти
штыгъ. Бзыльфыгъэ шъуашхэм унагъом
амалэу илэм ельтигъяау адыштыгъ,
лъэкъольшхэм ыкъылэхъэхэм къа
рашырэ шэкъхэм ахадыкъыщтыгъ.

(Икъях я 3-рэ н. ит).

Адыгэир форумы хэлэжъэшт

Къалэу Шъачэ щызэхащэрэ экономическэ фору
мым Адыгэир чанэу хэлажъэ, инвестиционнэ проек
тэу къырихъылэхэрэм япчагъэ ильэс къес хэхъ.

Ахэр щылэхъэхэм щыпхырыщыгъэнхэм, пэриоху щымыгъэу
инвесторхэм тоф ашэн альэкъын, аш къыдыхэлъытагъэу
тофшэлэпэ чыплэхэр къызэхъыгъэнхэм, бюджетым къыхъэрэ
хэбзэлахъхэм ахгэхъэхъогъэнхэм ынаа тэ АР-м и Лышхъэу
Тхыкъуяа Аслын. Мэфэ заулэкъэ рагъэлокъыт миш фэдэ
тофхъабзэм Республикэм инвестиционнэ проекти 7 къыщигъэлэх
гъошт. Аш хэхъэх пыдзахъэхэр къызыщааи япчагъэ ильэх
Красногвардейскэ межмуниципальнэ комплексир, зеклон-рекре
ационнэ паркэу «Джэнэтэр», индустримальнэ паркхэу «Коше
хабльский» ыкы «Теучежский» щыфохэрэр. Мы проектхэм
ащищхэр Шъачэ щыкъогъэ форумын ыпэкъ къыщагъэлэхъогъаагъэх.
(Икъях я 2-рэ н. ит).

МЭКЪЭГЪЭИУ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние адиgэ шъуашхэм
и Мафэ непэ щыкъошт. Мэфэкъ концертим, театрализованнэ
къэгъэлэхъонхэм ауж адиgэ джэгур зэхашшт.

Мэфэкъ зэхахъэр сыхъатыр 18:30-м аублэшт.

ТИКОНЦЕРТХЭР

«Ислъамыер» Москва щыряклас

Телефонкъэ къатыгъ.
Адыгэ Республикэр ильэс 25-рэ зэр
хъурэм, тиреспубликэ и Къэралыгъо
орэдьо-къэшъюкъо ансамблэу «Ислъамыем» июбилей
афэгъэхъыгъэ концерт юныгъом и
26-м Москва щыкъуягъ.

Музыкэм и Унэшхуу Москвэ дэтым «Ислъамыем» икон
центр гъэшлэгъон щыхъувг. Адыгэ
Республикэм изаслуженэ артисткэ Агыржэнэко Са
ннет къызэриуягъэу, залым адиgэхэр, урысхэр, нэмийк
лъэпкъэм ащищхэр чысигъэх. Тикъашуакъохэм, орэдьохэм
бэрэ ыгъу къафитеуягъэх.
(Икъях я 2-рэ н. ит).

Адыгеир форумын хэлэжьэшт

(Икэух.)

Адыгэ Республикин и Лышьхэу Тхакулынэ Аслын къызэриугъэмкээ, Адыгэйн инвестиционнэ портфель сомэ миллиард 35,7-рэ фэдиз зытефэрэ проекти 7-рэ инвестиционнэ плошадкэ 62-рэ къыдыхэлтыгъэх.

— 2007-рэ ильэсийн къыцублагьэу ильэсэу тызхэтим иалэрэ мэзих нэс республикэм иэкономикэ инвестициеу къыхальхагъэр сомэ миллиарди 147-м ехь. Ащ ишуагъэкээ юфшэлтээ чыпилэ минч пчагъагэ къызэутхын тфызэшлэгъигъ. Тапэкли юфшэнэрыльдгээлтэшт, шлэгъешко къэзытырэ инвестиционнэ проектихэр щыэныгъэм щыпхырыши.

гъэнхэм, типшэерильхэр зэрифэшшуашэу дъэцэктэнхэм тынаэ тедгээтишт, — къылуагъ Тхакулынэ Аслын.

Я XV-рэ Дунэе инвестиционнэ форумуу «Шъачэ-2016-рэ» зыфиорэр Іоныгъом и 29-м къыщэгжэжьагъэу чьэпьюгъум

и 2-м нэс клошт. Хабзэ зэрэхъугъэ, іэклыб къэралыгъохэм, Урысыем ишьольыр зэфэшхяфхэм къарыгыгъэ лыклохэр, бизнесменхэр, предпринимательхэр, нэмыхээри ащ хэлэжьэштых.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

АДЫГЕИМ ИЮБИЛЕЙ ИПЭГЬОКІЭУ

Мэфэк экспедициер зэхашгэгъагъ

Профессиональнэ альпинисттэу Максим Богатыревым къызыхъугъэ Адыгэир чыпилэ зэфэшхяфхэу зыдэшыгъэхэм ашаригъэшлагъ. Къушхъэ анах лъэгиблэу дунаим тетхэм ашхъагъ Адыгэ Республике ибыракъ ашигъэшлагъ.

Джыри, Адыгэир зыщыэр ильэс 25-рэ зэрэхъурэм ипэгъокіэу, альпинист куп игуу-

сэу метрэ 5642-рэ зилтэгэгъэ къушхъэу юшхъэмафэ дэклоягъэх. Экспедицием хэтигъэх

Мыекуапэ, Краснодар, Шытхалэ, Брянскэ ашыщхэу Мамый Азэмэт, Къохъужь Рустем, Александра Енина, Александр Бурлевыр, Денис Носенкэр.

Ащ ыпэкли Къохъужь Рустем зипшэгээ экспедициер Адыгэим ит къушхъэу Чыгыншэ (Чигуш) дэклуай, шлэжь пхъэмбгү къушхъэм тыралиягъ, Адыгэ Республике ибыракъ шагъэбэбтэй, и Гимн къыщауагъ.

Юшхъэмафэ фэдэ къушхъэ лъагэм удэклоен хүмэ, тхъамафэ фэдизрэ ащ зытбэгъэпсхынан фае. Альпинистхэр къушхъэм итемыр лъэныкъокэ ащ дэклоягъэх. Гъогур къинигъ, ом изытет къызэокынным ишынагъ щыагъ. Ащ къыхэкли нахь псынкэу къушхъэтхыхэр къызэрэнэкынхэу хууѓагъэ. Ау М. Богатыревым къызэриорэмкээ, гумэкыгъохэм ахэмьфэхэу Эльбрус дэклоенхэ ыкы къехъжынхэ альэгъигъ.

(Тикорр.)

«Ислъамыер» Москва щыряклас

(Икэух.)

«Ислъамыер» ильэс 25-рэ хъугъэ. А уахтэм къыкыоцл ансамблэм ихудожественнэ пащэу, композиторэу Нэхэе Аслын зэригъэфгээ мэкъамэхэр оркестрэм ыгъэжынчыгъэх.

Адыгэ Республике изаслуженне журналисттэу Тэшү Светланэ пчыхъэззахъэр зэрищаагъ. Ащ къызэрэхигъэшлагъэу, «Ислъамыер» іэклыб хэгъэгүхэм ашылагъ, Дунэе фестивальхэм щытхуцэхэр къащыдихыгъэх.

Ижыре адигэ орэдхэм пса къапыгъэхжыгъэнэ, тамэ ятыгъэнэ фэш «Ислъамыер» иартистхэр искуствэм ишэпхэз лъагхэм алтыгъэшлагъэх. «Ны-

дэльф мэкъамэхэр», рапсодиеву Хъагъэуджым фэгъэхыгъэр, «ЩырытЫмыр», нэмыхээри цыфхэм лъэшэ агу рехых. «Гошгэгэгъэм игъыбзэ» Хъокло Сусанэ къызыхидзээкээ, едэхүүхэр жыы къамышуу къылышхъ.

Адыгэ Республике икээралыгъо гъэпсыкээ пытэ зэрэхъугъэр «Ислъамыер» ионцерткээ Москва къыщигъэлэгъон ылъэкыгъ. Зэклэ артистхэм, ансамблэм ипащхэм тагъэгүшуагъ, Адыгэ Республике ицэхэр хэлэгээ, ишэпхэз лъагхэм алтыгъэшлагъэх. **ЕМТЫЛЛЬ Нурбай.**

Тафэрэз

2016-рэ ильэсийн Іоныгъом и 18-м Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ ыкы Адыгэ Республике и Къэралыгъо Совет — Хасэм ядепутатхэм яхэдзынхэу Ѣылаа эм партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм ыкы типартие ыцэкли кандидатхэм амакъэ афэзитыгъэ хэдзаклохэм афэраз политикэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм ишьольыр къутамэу Адыгэ Республике Ѣылаа.

ТысыпIэхэр Зэжъугъэгъотых!

Іоныгъом и 27 — 30-м Адыгэ Республике ишьольыр пэшорыгъэш юфтхъабзэу «Кэлэцыкыу тысыпI» зыфиорэр Ѣылаа.

Кэлэцыкыу тысыпIэхэм, гъесэнэгъэм иучреждениехэм апэгүнээжоу Адыгэим и Къэралыгъо автоинспекции игюогу-патруль ихэушхъафыкыгъэ батальон иофышэхэм къулыкъур ашахышт. Зыныбжь имыкъуѓэхэр къещэкыгъэнэ эпхыгъэ шапхъэхэр водителхэм агу къагъэкыжынхэм юфтхъабзээр фэйорышшт.

Гъогурыкынхэм ишапхъэхэм къызэрэдальтэрэмкээ, щынэгъончагъэм иамалхэмкээ транспортыр зэтегъэпсхыагъэмэ, къэлэцыкыур къырацэхын фит. Ильэс 12 мыхъугъэ сабыим ионтэгъуѓэ, ильэгагъ ялтыгъэхуу хэушхъафыкыгъэ тысыпI э «шынэгъончагъэм ибгырых» ишыклагъ.

Мы шапхъэр зымыгъэцэхэрэ

водителым административнэ тазырэу сомэ мини З швэдэ-кыжъэу рагъэхышт.

ТРЭХЬО Байзэт.

Гъогу-патруль къулыкъум ихэушхъафыкыгъэ батальон икъулыкъуш.

Апэрэу Урысыем щатхышт

Тихэгэгъэу Ѣыпсэурэ лъэпкъхэм яхыллагъэу цыфхэм ашэрэр къызщагъэлэгъо Ѣыт Урысые юфтхъабзэу «Большой этнографический диктант» зыфиорэр чьэпьюгъум и 4-м къэралыгъом исубъект пэпчье Ѣатхышт.

Гъэсэнгъэу илэм, динэу ылэжьырэм, исэнэхъат, игражданствэе ямыльтыгъэу урысыбзэр зышээрэ пстэури мы юфтхъабзэм хэлэжьэнхэ алъэкышт, ау диктант зытхыштыхт ильэс 15 ыныбжын фае.

Юфтхъабзэм изэхэшаклох лъэпкэ юфхэмкээ Федеральнэ Агентствэр, Удмурт Республике лъэпкэ политикэмкээ и Министерствэ, автоном мыкоммерческэ организациеу «Удмуртием Ѣыпсэурэ лъэпкъхэм я Ассоциацие», ахэм 16-ынэгъу къафхэу Общероссийскэ общеэственнэ организациеу «Антropolогохэм ыкы этнологхэм я Ассоциацие». Зэхэшаклох

ащыщих тэтиреспубликэкли ѡлэпкэ юфхэмкээ, іэклыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адирялэ зэпхынгъэхэмкээ ыкы къэбар жууѓем иамалхэмкээ Комитетыимрэ АР-м гъэсэнгъэмрэ шлэнгъэмрэхээрэ и Министерствэрэ.

Зэхэшаклохэм зэралытэремкээ, ѡлтхъабзэм ишуагъэ къэкошт цыфхэм этнографичемкээ яшэнгъэхэм ахгэхэхьогъэнхэмкээ, Урысыем Ѣыпсэурэ лъэпкъхэм яхыллагъэу цыфхэм нахьи ашэнгъэмкээ. Ащ ишуагъэкээ зэгурьононгъэм хэхьошт.

Мыш фэдэ юфтхъабзэ апэрэу Урысыем Ѣызэхашэ. Дик-

тантым упчээ 30 хэтишт. Якынныгъэкээ зэфэдэу гъэцэктэнхэр юфтхъабзэм хэлажьэхэрэм къаратыштых. Ахэр яхылтиоу гошыгъэштых — федеральнэ ыкы региональнэ упчэхэр. Охтээ гъэнэфагъэклэ ахэр бъэцэктэнхэ фае. Баллээ зэктээмкээ къэлэхын пльэкытшыр 100. Ушхъагыу горэм етгыгэу диктантым упчэхэрэм ионтэгъуѓэ, ильэгагъ ялтыгъэхуу хэушхъафыкыгъэ тысыпI э «шынэгъончагъэм ибгырых» ишыклагъ.

Диктантым икэуххэр а мэфэ дэдэм (чьэпьюгъум и 4-м) сай-

тэу ишпшэхэр къэтгыгъэм ибгьотштых. Мы юфтхъабзэм иамалхэмкээ и Комитет. Телефонир: 8 (8772) 52-32-23.

Адыгэимкээ зэхэшэпхээ чыпилэхэр Адыгэ къэралыгъо университетын инаучнэ тхылъеджапл ари. Ащ иадрес: **къалэу Мыекуапэ, урамыр Пионерскэр, унэр 260, телефонир 8 (8772) 59-38-85.**

Адыгэ Республике и Лышхъэрэ Адыгэ Республике и министрээм я Кабинетрэ лъэшэу гуххэ ашыкхуу Адыгэ Республике и Лышхъэ улпъэлкунхэмкээ и Гъэйорышиланэ ишашуу Бузэрэ Игорь Алик ыкъом фэтхъаусыхэх ятэ идунаи зэрихъожыгъэм фэш.

(Икзух).

Лъэкъопыльхъээр улкіэм хашыкъыттыгъех, ыкыуукіэ тхыпхъэхэмкіэ агъекіэракіещтыгъех. Адыгэхэм папышхэри ялагъех, ахэм апэхэр зэфэшыгъагъех, лъэдэкъе цыкликхэр акеятгъех. Пхъе цуакъехэр анах лъэкъопыльхъэжъеу адыгэхэм ялагъехэм ашыщеу я 20-рэ лэшгэгъум нэс кыненсыжыгъагъех. Ахэр нахьыбэмкіэ джегум хэлэжъэрэ пшъашхъээр ары зыщызыльещтыгъехер, бзыльфыгъеу да-кореми ыгъефедещтыгъех.

Пхъе цуакъэм (ащ итепльэ пхъэнтлкы лъхъанчэм фэдаг) тет бзыльфыгъэр нахь хэлэтикыгъеу къэлъагъоштыгъ, лъэбэку инхэр ышыгъыгъехэп, ежыр ишыгъе дэхагъ. Джащ фэдэу адыгэ бзыльфыгъе шуашэм йальмекъ цыкликхэр дышиэнде зыфашигъыгъехери хэхъех. Унагъо ехъэфэхэкъе пшъашхъэхэм тхыпхъэхэр зыхъедыкыгъе пэло цыкликхэр ашыгъыттыгъэмэ, унагъо зихъехкэе шхъятахъор зытырахъон фэягъе. Бзыльфыгъехэм зэклеми ашьхъацхэр кыхъагъех, бла-

гъехэу акыб едзыхыгъагъех, дэкюфэхэкъе шарфхэр ахаблэхээ агъедахэштыгъех.

Арышъ, адыгэ бзыльфыгъе шуашэр щыгъын къодыгъягъеп. Ар лъэпкъеу зирем, ащ идуне-ттыкъе, дунаим чыпілэу щи-убытырэм ыкы чышхъашъом шигъецикъирэ пшъерыльым ясуретыгъ.

Хъульфыгъе шуашэр

Лъэпкъ шуашхъэр джы ма-къеу зыщальех, анахъеу дже-гухэр е сценэр ары ахэр за-щыппэгъущтхэр. Ау ахэр зы-лъэгъурэ адыгэл! пэлч шуашэм нэшүкіе епллы, идэхагъе-игу рехъы, егъегушхо.

Ащ есэгъе лы бэлаххъеу тапекъ щыагъехэм ар афэ-шлукъабзэу ашыгъыттыгъ. Шуашэм хъульфыгъэм ыпкъ зэрэзгүжырэр кыгъэлъагъо-штыгъ, ипяягъеу хэхъонир емы-клоу алтытэштыгъ, джащ фэ-дэу шуашэр зыщыгъым, ашынапе тыримыхынам фэш, цы-фыгъэрэ шылыкъагъэрэ хэ-лъянхе фэягъе.

Апэрэ адыгэ хъульфыгъе шуашэр зыныбжъ ильэси 10 — 12 хъугъе шъэожъыехэм афадыштыгъ. Ехъхэми зэрэмы-сабыижъхэр къагурыштыгъ, лы шылыкъе хъунхэм зыфагъа-сэу рагъажъэштыгъ.

Цыфым изеклюкъ-шыкъе-хэр

шуашэм идэхагъе диштэнхэу щытагъ. Гүшүлээм пае, цье кы-лум шо бгырых псыгъор ти-жынкъе гъэкіэрэлгъау тэ-мылхъэм мыскъарэ уашы-штыгъ. Ар тезыхын фитыгъе закохэр зыныбжъ хэкъотэгъэ лыжъхэр ары, ари зыщытсэ-ухэрэ хъаблэм дэмыкъыщтхэ-мэ арыгъе.

Цыем итепльэ зыфэдэмкіэ хъульфыгъэр кызыркыгъе-унагъор къэпшлэнэ щытагъ. Ар зыхшыкыгъе шэкъим, ащ икыхъагъе, бгырыхпхеу тельым бэ кыалутэштыгъэр.

Хъульфыгъе шуашэр шэкъ шуцлэм, ежъашъом е пльыжъ чапцлэм ахашыкыгъытагъ. Ащ «черкес-кэкъе» еджэштыгъех.

рахъор ыкы сэшхор пышшэгъа-гъэх. Адыгэлпээр зэолпээр зэма-ныбэ кыыхыгъ. Ащ кыыхыкъеу цыем ыбгъэ хъазырыльхээр тырадэштыгъех, ар ежымкіэ йэрыфэгъугъ, шым зэрэteseу илаша ыуэндийн ыльэкъытагъ.

Хъульфыгъе цыер лъэгун-джэм кыблэкъеу кыхъагъе. Ащ ычыгъ гъончэдж быхъоу зылъапхээр зэжъур (шарова-рой) чэлъыгъ, ахэм улкэ цокъе кыхъэхэр апълыгъех. Плэкъольшэхэм яхэр шэкъ пльыжъкъе гухъархэмкіэ гъэдэхэгъагъех.

Щыгъын постэумэ цыер аты-ралхъажытагъ, ар сэмэгу тэмэкъупшхъэм тедзэгъагъ, лэ джабгъур тупшыгъэн фэягъе. Хъульфыгъе шуашэр итэксу-

гъэнэм пае хуурышьо пао, улкэ шляпэ е шхъархъон зыщальэштыгъ.

Хъульфыгъе лъэпкъ шуашэр, анахъеу цыер, зэрэ Кав-казэу я 19-рэ лэшлэгъум цэ-рыло щихъугъагъ. Терскэ, Ку-банскэ ыкы Донской кызээкы-дээхэм ар аштэгъагъ. Адыгэ шуашэр хъульфыгъэм илгыгъе, илтагъе ыкы илхъешагъе кы-зыгъэлэгъор щыгъынэу ахэм алтытэштыгъ. Урысыем илчы-хъагъеу Ятлонэрэ Николай ар зыщильэштыгъ, ялыгъе, хэхыгъе, зэклжъ шуашэр ар ылты-тэштыгъ.

ШЬАУКЪО Аслъангугащ.

Хъульфыгъе шуашэр шэкъ шуцлэм, ежъашъом е пльыжъ чапцлэм ахашыкыгъытагъ. Ащ «черкес-кэкъе» еджэштыгъех. Цыф жъугъэхэм зэраххэхэрэ цыехэм алашхъэхэр зэгохы-гъэхэу акыбкъе радзэкъытагъ. Нэужым цье йашхъэхэр зэгомыхыгъэхэу ау быхъухэу ашы хууѓагъе. Цье чэгъым чалхъэрэ джэнэ йашхъе кы-хъэм ыпшшэ кыщегъэжъагъеу ыбг нэс чылхэр тесыгъех, ар цыем ыгыгъеу илм кы-дэштигъ.

Цье кылум шо бгырых псыгъо тыхъинкъе гъэкіэрэклэ-гъеу тельым, ащ кыамэр, кэ-

ухазырыныгъеу арагъэгъоты-гъэр зыфэдэри, ушэтынхэм зэрафэхъазырхэри аупльэкли-гъэх.

Кілэеэгъаджэу ильэсыбэрэ юф зышлэгъе Светлана Доро-шенкэм кызырэиуагъэмкіэ, курсантхэм яухъазырыныгъе зы-фэдэр кілэеэгъаджэм профес-сионализмэу йэкіелтым бэккэ-ельтыгъ.

Хабзэ зэрэтфэхъугъеу, АР-м хэгъэгъе клоцл оофхэмкіэ и Министерствэ дэжь щызэ-хашгъэ Общественнэ советым хэтхэм мыш фэдэ оофхабзэхэм тахэлажъэ, водитель сэ-нэхъатым фэзыгъэхъазырэ еджаплэхэм яофшлэн шуагъэ кытэу зэрээхашгъэми тигуапэу талыгъпльагъ. Сэ зэрэслэти-рэмкіэ, Урысые ДОСААФ-м Адыгэ Республика-мкіэ икъут-ама избаз хахъэрэ еджаплэу водителхэр зыщагъэхъазырхэ-рэм мыш фэдэ водителхэр кычыгъэхъ, — elo Свет-лана Дорошенкэм. Обществен-ностым илъыклохэм кызырэиуагъэмкіэ, гъогурыкъоным ишап-хъэхэр зэраагъашэхэрэм имы-закъо, водителхэм гъогум шхъэкълафэ кыщызхагъэфэнэм фэорышлэрэ пуныгъе оофхэри курсантхэм адзыэрхъэхэмэ, бэккэ ишуагъэ къэкюшт.

Тапекъи мы оофхабзэхэр лъягъэкъотшт. Водителхэр зы-щагъэхъазырхэ-рэм еджаплэу Адыгэим щылажъэхъэрэм обще-ствен-ностым илъыклохэр ашы-и-штых.

КІАРЭ Фатим.

Сурэтыр йашынэ Аслъан-тырихыгъ.

пae ушэтынхэм шапхъэу апъль-хэри агъельэшыгъ. Шэпхъакъэм-къе ушэтынхэр мы мазэм ап-рэу едъэжъагъэх, арышъ, зэфэхъысыжъхэр джыри тыхъинху хууѓуэп. Аре щыгими, мы аужырэ ильэсхэм язэфэхъысыжъхэм кызызэргэльяаромкъе, апэрэ къэлгъоум ушэтынхир зы-тышуухэрэм япчагъе мэккэ дэд. Мы зэхъокынгъэм ишуагъэ къэкюонэу тышэгүгъы.

Гъогурыкъонир щынэгъончэ-нымкіэ Къэралыгъ инспекцием ирайон отделэу Мыеекъуапэ щылэм бэмшлэу мы оофхабзэхъэрэдээ ёджаагъэх. Аш хэлэжъагъэх общественностью илъыклохэу Светлана Дорошенкэр ыкы хэгъэгъе клоцл кулыкъум иветеранэу Александр Киреевыр. Обществен-ностым илъыклохэр машинэ зефэ-нымкіэ ушэтынхэр зытырэ курсантхэм алыгъагъех, зэдэгүш-и-шэхъэр адашыгъ. Теориер комп-ьютерымкіэ зэрэтире шыкъе-ашхъэхъирэ икъу фэдиззэу ашэхэрэп. Ахэр къа-хэхъэр гъогурухъем кытэхъуухъе, ахэм цыфхэр бэу ахэкъуадэх. Аш

АДЫГЕИМ ИЦЫФХЭР

Ильэс 15-кіз узэкіэ-Ібажымэ, зы күп тыхэтэу актерэу Сихуу Станиславэр сэрырэ Краснодар конференцием тызэдэжюнэу хуугъагъэ. А лъэхъаным Станислав гушыгъо дэшшигъэм кыыфэзгъээжъэу етланэ бэрэ кыхэкыгъ.

Щыңынгъэр – театр –

гупшысэр

Цыфыр чыпілә зеффешхъаф-хэм зэрашызекон ыльэкыщыр — нахь тэрэзэу къеплон хуумэ — бзэджешшагъэ зезыхъэрэр ыльгъяумэ, ар фигъягъун ыльекыщтмэ, ымыльгъу федэу зи-шыщтмэ... Билет зымыгъе троллейбусын итыр бзэгу тхышыншъ, къядгъешшата? Тыгъуаклор, уклаклор тлотшата?

Адэ а бзэджашшагъэхэм акыб цыф егъэзыгъеу хэкыпілә зи-мылэр дэтмэ? А билет зымыщфыгъэм иджыбэ халыгъу уасе нахыбэ имылымэ? Уклаклом игупсэу укылаеу, кынрагъэлтэгъузэ аукыгъэм ыльшылжыгъэмэ?

Бзэджешшагъэ пэпчъ сыда ыкъогу къольыр? Ар зезыхъагъэм зытыришшагъэрэ сыйдешшуттуу кыбурулошта? Аш лъапсэу илэр къыдгурошома, кулаччэ зыхэдгъотэжыщта тышуклэ а бзэджешшагъэр фэд-

гъэгъунэу? Тызтегущыгъэрэр — зыр тыгъуаку, адрэр уклаклы.

Мынг фэдэ гупшысэхэм сценим бэрэ ашыкылэрэ актерым гушыгъэгъу уфхъуныр гъэшшэгъонсы. Анахь хуугъэшшагъэ кызызрыклои лъепсе куу илэн, екюлікіэ-епллыкылабэ ыгъо-тын ыльэкыщыт, текстым ыкыбы шыгъэ гупшысэр къэбгъотын фое. Аш фэдэу къэммыльягоу текст кыбым шыгъэ гупшысэм актерым игъашылоф дешшэ. Апэрэмкіэ, «Сыд пае ролым аш фэдизэу угупшысэшта?» оло — непэ зы роль, зы спектакль, неущ нэмымык шылпкъ.

Сихуу Станислав а гупшысэр кызызрыклоу кызызкыцэхъы, аш тетэу купкым унэмысм, ныбжк зиэ цыфу театром къеклуагъэр мэкэ-маклэу къэтэджынышъ, Чэки-жыщт, кіэлэцкылум конфетшыампэм макъеу кыпигъэ-

лукырэм кіэдэлукышт. Сыда пломэ театрэр щыңынгъэм фэльхъыгъэ къеугупшысигъэ къэбарэп. Театрэр тэтицыфыгъэу, туукытэу мафэ къэс тызыхадэрэ, къыхэтхырэр ары. Тэрэзми, мытэрэзми. Щылэр тэрыре мы чыпіләм тэ кыштэхъулэрэмрэ ары...

Бэмэ ящыкіэгъэ актер

Ильэс зытүшкіэ узэкіэ-бэжымэ, Адыгеим и Постпредствэ Сайдэрэ сэрырэ ти-тогупхэр щызблэгъыгъэх. Тызэрэлтэгъу гъэ къодай, тызэдэгущылэнэу хуугъэп, ау ти-непльэйбуу зэтэфагъэр сыйгу къинэжыгъ, аш узыумехъыре горэ хэлтигъ. Аужым сэ Постпредствэм сыйшылэу Адыгеим и Лышихъэ сежэми сымышжэхъя, чьэпэгыгум изы бжыхъе мафэ горэм Москва и паркхэм ашыц горэм сыйдэтуу къэсэклихъе къысшошыгъ.

Гъэшшагъоны, нэпплэгъую уахътэм ыкыни дунаим зэрэх-пльэрэр актерэу ыкыни режис-

серэу Бэгъ Сайд имынэллэгъоу, цыфуу Бэгъ Сайд иягъ. Ключошо зиэ цыфуу ар кысшошыгъ.

Етланэ каналэу «Россиемкіэ» урыс актрисэ цэргийоу Рина Зеленаям фэльхъыгъэ документальном фильме септлынэу хуугъэ. Макъеу кадрэ кыбым шыгъэ текстым къеджэрэм гу лыстагь. Ар зызблэзыхъу, узлылызышшэрэу щытыгъ. Загъорэ рэхъятнгъэшко къыпхэзильхъэрэ макъеу хуугъштыгъ, загъорэ жын хварзэм риҳыжагъэм фэдэу уишыштыгъ. Фильмэм икіеух нэсэу септлы, седэу сийлигъуагъ. Аш тетэу сийпсэуагъ. Кызыз-ухым, кэлтхагъэхэм ахслэгъуагъ текстым къеджагъэр Бэгъ Сайд илоу.

Роль маклэп Сайд кышшыгъэр, ау джынэс кызыгурьорэп ар «Бандитский Петербург» зыфиорэ картина зыкыхэмлэжагъэр. Хэт ироли картина аш дэгүү дэдэу къышишшагъагъеу къысшошы — Антибиотикым кыщегэ-жагъагъеу Адвокатым нэсыжъеу.

Aу фильмэр зыгъеуцугъэхэр джыри гужъуагъэхэр, ахэм яофшлагъэ сезон пэпчъ нахь мыгъэшгъонэу мэхъуш, кыкылъыкшошт сезоным Бэгъыр ра-гъэблагъэмэ, картина нахь кычилишыгъ.

Бэгъым телеканал горэм щыдашыгъэ интервью сыйгу къэкижы. Аш идуунееплэгъи-кіэу кышишриотыгъыгъэр сшотэрэзигъ, игупшысэ куу, шылпкъэнэгъэ хэлтэу кысшошыгъ. Къэлэ иным щыпсэурэм си-турион сшошы.

Бэгъ Сайд талантшо зыхэль актер ыкыни режиссер, яофшэн щымыкіэрэ цыф. Зыфэе чыпіләм ар непэ щыпсэ-унэу, иоф щишэнэу амал ил. Москва хэгъэнагъэу, ытупшынкіэ щынэу щытэл. Бэмэ зэрящыкагъэм ишуагъэкіэ ар спектаклэхэм в кино иоф зыщишиштхэм алтымыхъу-жынэу непэ амал ил. Партинерхэр ежэ Сайд кыильхъу.

Ирина РЕЗЦОВА.
Зээзыдзэкыгъэр
СИХҮУ Гощнагъу.

Адыгэ Республика икъэлэ шхъялэу Мыекъуапэ иурамхэр ильэс къэс нахь дахэ, нахь зэкүж мэхъух. Ахэм зэхъокынгъеу ялхэмкіэ къалэм хэхъонгъе зэришшырэр ти-нэрылтэгъу.

Гъогухэр нахь дэгүү зэрэхъухэрэм зиахышыу хэзышхъэрэм ашыщ зэлхүгъеу тахъэхэль обществэу ДСУ N 3-м иофышылэу Хъоа Адам.

Адам Адыгейим икъэлэ шхъялэ кыншыхъууг ыкыни аш щапыгъ. 2004-рэ ильэсийм автодорожнэ техникумыр кызызехъуух уж ДСУ N 3-м иоф щишэнэу ригъэжагъ. Асфальтыр зыубэжырэ машинистэу иоф ышшэуублэгъагъ, нэужум Каменск-

Шахтинскэ ишэнэгъехэм зашхыгъахъом, асфальтыр гыгъэтылынэу ригъэжагъ. Ишхъенгъусэу Сайдэрэ ежыррэ кэллиту зэдаплу. Щысэ зытепхын

Иофшэнкіэ къихагъэшты

Кил Адамэ, аш иофшэн гу-етынгъэ фырилэу егъэца-кіэ, цыфыгъэшхуу хэль.

Хъоа Адам иоф зыщишшэрэ предприятием тарихъэу пылтым шыщыдгъэгъозэн. 1964-рэ ильэсийм зэлхүгъеу тахъэхэль обществэу ДСУ N 3-м иофшэн ригъэжагъ. А ильэсийм ионыгъо мазэ «Краснодаркрайстрой» зыфиорэм иунаштойкіэ Мыекъуапэ аш икъутамэ шагъэпсигъ. Ильэс 52-у зэранэкыгъэм кыыкоцл Краснодар краим ыкыни Адыгейим игъогу километрэ 600-м ехъумэ гэцэкіэжынхэр ашашыгъэх.

Мыекъуапэ иурамхэм янахыбэм ягъэкіэжын ахэр ары зыпшье дэкырэр. Мыгъэ закъо-тштэмэ, сомэ миллион 20 фэдиз гъогухэм яшын пэуагъэхагъ. Агъэнэфагъэхэм зэкэми зэрифешшуашэу иофшэнхэр ашыкыуагъэх.

Ильэс 30-м ехъурэ предприятием ипэшагъ Мэрэтыкъо Шыхъамбый. 2014-рэ ильэсийм итгъэгъэзэжагъэу Джэнчэтэ Алый аш итхамат. 1991-рэ ильэсийм Джэнчэтэ Алый ДСУ N 3-м иоф щишэнэу кыыхъуагъ. Иофшэн кызызрыклоу ригъажагъ ар пэшэ Иенатлэм нэсыгъ.

ДСУ-м щилжагъэрэм зэкэми яофшэн гутиныгъэ фырилэу агъэцакіэ. Мы аужирэ ильэсхэм нэбгырэ 30 фэдизимэ «Почетный дорожник России» зыфиорэ тамыгъэр къафагъэшшошагъ. Ахэм ашыц предприятием инженер шхъялэу Хъагъундэкъо Заур, механикэу Виктор Дубянскэр, нэмымыкхэри.

Къихагъэштын фое гъогуш колективым ныбжыкылэу үтхэм оптышо зиэ иофшэнхэр зэригъусэхэр. Ахэм ашыщых Кобл Хъесанбый,

Юрий Картапенкэр, Хъаткъо Вячеслав, нэмымыкхэри.

— Сиофшэн сыйгу рехъы, — къытфелатэ Адамэ. — Пшэрыльзэу тиэлэ зыдгъэцэ-кіээрэ ужым, гъэкіэрэкіэгъе урамхэр, гъогу гүнэхэр къэтэгъянх. Мы сэнхэхатым сзырылажагъэрэ ильэс 14 хуугъэ, зэблэсхүн гухэлти сшыгъэп.

Иофшэн чанэу зэригъэца-кіэрэм пае Адамэ Щытху тхылэу кыфагъэшшошагъэр ма-кіэп. Мыекъуапэ и Мафэ фэльхъыгъэ мэфэкіэ зэхахъеу бэмышшэу щылагъэми аш ыцэдэхэлкіэ къыщырауагъ. «Дороги столицы» зыфиорэ лъэ-нэхъомкіэ къихагъэшты, Диплом къыратыгъ.

Тызшыпсэурэ чыпіләр къыт-фэзыгъэдахэу, тызэрыкъорэ гъогур къытфэзгъэкіэхъэрэм Хъоа Адамэ ашыц. Ахэм яофшэн псынкіэп. Пшэрыльзэу къафагъэуцагъэр фабэми, тыгъэми, ощхыми агъэцакіэ, цыфхэм яшылакіэ нахьышу зэрэхъущтим пылтых. Ахэм рэзэнгъэ гушигъэхэр апэтэгъохи, иофуу ашээрэм лъытэ-нэгъэ зэрэфэтшырэр къыхэ-тэгъэшти.

Гъонэжжыкъо Сэтэнай.
Сурэтэйм итыр: **Хъоа Адам.**

Губзыгъэм ыцӏэкэ зэхащагъ

**Іоныгъом и 22-м гуманитар уштыхэмкіэ
Адыгэ республикэ институтуу Т. Кіэрашэм
ыцӏэ зыхырэм шіэнныгъэ конференциешхо
«Адыгэ Йориатэр: икъеухъумэн, изэхэфын»
ыюу щылагъ.**

Зэлъашэрэ шіэнныгъэлэжьа, лъэпкъ фольклорым иуѓајклоу, уштаклоу ыкы кыдэгъэлаклоу, адигэхэм япшице эпос зэтезгъэпсихъажыгъа Хъут Шамсединэ кызыхъугъэр ильэс 80 зэрэхъугъэм юфтихъабзэр фэгъэхыгъа.

Мэфекъ юфтихъабзэм адигэ культуурэр, гъесэнныгъэр зилъаплэхэр, Хъут Шамсединэ ыпхуухъа шіэнныгъэ лъэгъо дахэхэзыхъажа, филология шіэнныгъэхэмкіэ кандидатэу Замирэ (Налчык иунағъокъ дэс), Мые��уапэ щылсэоу, врачэу Тэмэрэ, Хъут лақьом инахъажыа, ефэндэу Хъызыр, АР-м и Черкес парламент и Адыгэ Хасэ итхъаматэу Лымыщэко Рэмэзан, къош республикэм къарыкыгъэ хъакъехэр, АКъУ-м ишіэнныгъэлэж-кілээгъаджэхэр, адигэ филологиемрэ культурологиимрэкъ факультетим идеканэу Н. Хъамырзэкъор, университетим иаспирантхэм аышххэу адигэ фольклорым юф дээзышэхэрэр, Хъут Шамсединэ иныбджэхъухэр, илахъялхэр, гуманитар уштыхэмкіэ Адыгэ республике институтим илофышэхэр, фольклорым

шіэнныгъэм ихъасэ хэтэу щылэжьа, аш хахъо фэзышыгъэхэм сыйдигъокъи зэрэфешуашем тетэу конференциехэр, іэнэ хурахеэр, мэфекъ зэхахъехэр афызэхэтэшэх, — щылагъ Аскэр.

— Хъут Шамсединэ псаоу кытхэтыгъэмэ, ильэс 80 хъущыгъэ. Икъэлгъу-нубжыкъэгъум кыщегъэжьа, лъэпкъ фольклорымынэгу фэгъэзэгъа, игъашэ фольклорым епхыгъа. Аш лъэпкъ фольклорыр дэгъоу ышшэштигъа, куоу ылэжьыгъа, гушхъэгъомылэ ин къольыгъыкъи кышинагъ. Узэу (ынхэр узыштигъэх, ымыльэгъу хъугъагъа) къегъурэм зырырикъыкъыгъэп, ищэлгъа күшхъэм фэдэу пытагъа, шіэнныгъэшко къольыгъа, тхиль дэгъухэри кыдигъэкъыгъэх. Шіэнныгъэлэжышкоу, уштэктю гъэшшэгъону Хъут Шамсединэ ўцӏэ, зэкъ юфтихъоу ылэжьыгъэр кыткъэхъухъэрэ сабийхэм, еджаклохэм, ныбжыкъэхэм ядгашшэм, адигэ фольк-

лорым пэблагъэ тшыхэмэ, бэкъызфэущыщхэр, ары непэрэ конференцием имурад шхъаалэр.

АР-м и Адыгэ Хасэ итхъаматэу Лымыщэко Рэмэзан ишүфес псаљэ аш кыкылэльтигъуагъ. Зигубзыгъагъэрэ зиушигъэрэ шапхъэ атепхынэу щытагъа фольклорист инеу Хъут Шамсединэ шіэнныгъа, акылыу, шлоу ильэпкъ филэжьыгъэмкіэ зэрэцлэриор игу-

тиадыгагъэ кыкылымычыни тынаэ тет, — щылагъ Лымыщэко Рэмэзан, — джа зэкъэме япхыгъа тигумэкъхэр къэтээтих, тиамалхэм ялтылыгъэ зэшотэхых. Адыгэ Республиком ит еджаплэхэр къэтэхъях, ныдэлъфыбзэм изытет зыщтэгъэгъуазэ, аш ельтэгъуанаахъ тэгээрэзэгъе еджаплэр Адыгэ республикэ гимназиер ары. Лышхъэм дэжь тищылагъ, тигухэлхэм ашыдьгъэгъозагъ ёкы кыддыригъэштагъ лъэпкъ юфтигъо иныр лэжьыгъэн зэрэфаемкіэ. Адыгэ им и Лышхъау Тхъакууынэ Аслын шіэнныгъэлэж иину ти-іхэм уасэ афэтшэу, ягупши сэххыгъэхэр тиэубытылхэу, гусэнныгъа адитилен, тиэзүриоу юф зэдээтшэйным имхъанэ кийгъэтхъыгъ, аш тетэу тищыуагъ.

Шіэнныгъэлэжым ўцӏэ зэхашэгъэ конференцием илленаарэ зэхэсгыгъо гущыэ игъэ-котыгъэху юбилияром ишы-іэнныгъа ёкы итворчествэ нафа къэзшыхъэрэ кыщыраоты-кыгъэх институтым фольклорымкіэ иотдел ипащэу, филология шіэнныгъэхэмкіэ докторэу Цуекъо Нэфсэт, шіэнныгъэлэжышкоу Мамый Рустлан, институтим ишіэнныгъэлэхъэу Шхъаплэкъо Гъучылсэ, Тутарыщэ Марыят, нэмыкхэм. Исабыгъом кыщыулагъэу, Шамсединэ ятэжъеу Исхакъ ихъакъе, кыщыхъэгъэ адигэ йориатэм ишшупс ныбжырэу ыгу зэ-

тиадыгагъэ кыкылымычыни тынаэ тет, — щылагъ Лымыщэко Рэмэзан, — джа зэкъэме япхыгъа тигумэкъхэр къэтээтих, тиамалхэм ялтылыгъэ зэшотэхых. Адыгэ Республиком ит еджаплэхэр къэтэхъях, ныдэлъфыбзэм изытет зыщтэгъэгъуазэ, аш ельтэгъуанаахъ тэгээрэзэгъе еджаплэр Адыгэ республикэ гимназиер ары. Лышхъэм дэжь тищылагъ, тигухэлхэм ашыдьгъэгъозагъ ёкы кыддыригъэштагъ лъэпкъ юфтигъо иныр лэжьыгъэн зэрэфаемкіэ. Адыгэ им и Лышхъау Тхъакууынэ Аслын шіэнныгъэлэж иину ти-іхэм уасэ афэтшэу, ягупши сэххыгъэхэр тиэубытылхэу, гусэнныгъа адитилен, тиэзүриоу юф зэдээтшэйным имхъанэ кийгъэтхъыгъ, аш тетэу тищыуагъ.

Шіэнныгъэлэжым ўцӏэ зэхашэгъэ конференцием илленаарэ зэхэсгыгъо гущыэ игъэ-котыгъэху юбилияром ишы-іэнныгъа ёкы итворчествэ нафа къэзшыхъэрэ кыщыраоты-кыгъэх институтым фольклорымкіэ докторэу Цуекъо Нэфсэт, шіэнныгъэлэжышкоу Мамый Рустлан, институтим ишіэнныгъэлэхъэу Шхъаплэкъо Гъучылсэ, Тутарыщэ Марыят, нэмыкхэм. Исабыгъом кыщыулагъэу, Шамсединэ ятэжъеу Исхакъ ихъакъе, кыщыхъэгъэ адигэ йориатэм ишшупс ныбжырэу ыгу зэтиадыгагъэ кыкылымычыни тынаэ тет, — щылагъ Лымыщэко Рэмэзан, — джа зэкъэме япхыгъа тигумэкъхэр къэтээтих, тиамалхэм ялтылыгъэ зэшотэхых. Адыгэ Республиком ит еджаплэхэр къэтэхъях, ныдэлъфыбзэм изытет зыщтэгъэгъуазэ, аш ельтэгъуанаахъ тэгээрэзэгъе еджаплэр Адыгэ республикэ гимназиер ары. Лышхъэм дэжь тищылагъ, тигухэлхэм ашыдьгъэгъозагъ ёкы кыддыригъэштагъ лъэпкъ юфтигъо иныр лэжьыгъэн зэрэфаемкіэ. Адыгэ им и Лышхъау Тхъакууынэ Аслын шіэнныгъэлэж иину ти-іхэм уасэ афэтшэу, ягупши сэххыгъэхэр тиэубытылхэу, гусэнныгъа адитилен, тиэзүриоу юф зэдээтшэйным имхъанэ кийгъэтхъыгъ, аш тетэу тищыуагъ.

Шамсединэ игъашэ зэрэштиэу иадыгэ лъэпкъ шу фишэнным фэгъэзэгъа. Ар къагурыоу, зэхашшэу шіэнныгъэ конференцием хэлажхъэрэр Шамсединэ зыщыпсэугэх унэм къыцыфызэуахыгъа мижъобгыу эклонлагъэх, ишлэх агэллаплэу иофшэгъуагъа шіэнныгъэлэж нахьжхэм аышхэм псэлээ кікэл фабхэр кыщауагъ.

Аш үүж шіэнныгъэ конференцие «Адыгэ йориатэр: икъеухъумэн, изэхэфын» зыфилорэм иофтшэн лъигъэкъотагъ. Секциехэм юф ашлагъ, доклад зэфэшхъафыбэр, кынточкынхэр шіэнныгъэлэжхэм къашыгъэх. Ахэр зэкъэ лъэпкъ фольклорым, литературэм, адигабзэм акыч-амал озыгъашхэу, тапэкэ ахэмкіэ шэгъэн фаеу къапышылхэр кызыщыралотыкыгъэх.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэтхэр یашынэ Аслын тирихыгъэх.

щыэ щыкыгъэтхъыгъ. Джырэ мафэхэм адигабзэр нахъ фэсакъэу гъэлэжьэгъээн, зэгъэшшэгъэн зэрэфэраа зэхашшэху юбилияром ишы-іэнныгъа ёкы итворчествэ нафа къэзшыхъэрэ кыщыраоты-кыгъэх институтым фольклорымкіэ докторэу Цуекъо Нэфсэт, шіэнныгъэлэжышкоу Мамый Рустлан, институтим ишіэнныгъэлэхъэу Шхъаплэкъо Гъучылсэ, Тутарыщэ Марыят, нэмыкхэм. Исабыгъом кыщыулагъэу, Шамсединэ ятэжъеу Исхакъ ихъакъе, кыщыхъэгъэ адигэ йориатэм ишшупс ныбжырэу ыгу зэтиадыгагъэ кыкылымычыни тынаэ тет, — щылагъ Лымыщэко Рэмэзан, — джа зэкъэме япхыгъа тигумэкъхэр къэтээтих, тиамалхэм ялтылыгъэ зэшотэхых. Адыгэ Республиком ит еджаплэхэр къэтэхъях, ныдэлъфыбзэм изытет зыщтэгъэгъуазэ, аш ельтэгъуанаахъ тэгээрэзэгъе еджаплэр Адыгэ республикэ гимназиер ары. Лышхъэм дэжь тищылагъ, тигухэлхэм ашыдьгъэгъозагъ ёкы кыддыригъэштагъ лъэпкъ юфтигъо иныр лэжьыгъэн зэрэфаемкіэ. Адыгэ им и Лышхъау Тхъакууынэ Аслын шіэнныгъэлэж иину ти-іхэм уасэ афэтшэу, ягупши сэххыгъэхэр тиэубытылхэу, гусэнныгъа адитилен, тиэзүриоу юф зэдээтшэйным имхъанэ кийгъэтхъыгъ, аш тетэу тищыуагъ.

— Адигабзэм имэхъанэ кызэрэхырэр тэркэ гумэкъ,

Мы мафэм къэлипшрэ ахэм ятамыгъэхэмэ зэрйт анкетэхэр аратыщых, ахэм аышшэу Урысыем икъэлтиу кыхахын фае. Аш нэмыкхэм Урысыем и Банк итарихъ фэгъэхъыгъэ экспуришихэмэ лекциехэмэ зэхашшэтих.

Адыгэ Республикомкіэ пчъэзэхъыгъэм и Мафэ мыш фэдэ чыпэлэ шыкыощт: къ. Мые��уапэ, Ленинским иур., 61, Урысые Федерацием и Гупчэ банк и Къыблэ гъэлорышшэпэ шхъяа. Адыгэ Республикомкіэ и Лъэпкъ банк.

Пчъэзэхъыгъэм и Мафэ Урысыем и Банк щыкыощт

Чъэпьюгъум и 1-м Урысыем и Банк апэрэу пчъэзэхъыгъэм и Мафэ щыкыощт. Мы юфтихъабзэм кыхуубытэу сомэ 200 ыкы сомэ 2000 зэрытэу кыдаагъэкъыщхэм атетыщт тамыгъэхэм якъыххынкъэ зэнэкъоукъум ияшшэнэрэ чэзыу зэхашшэтих.

Экскурсионэрэ лекциехэмэ ахэлэжъэнхэм пае пэшшорыгъэшъеу телефонэу (8772) 59-75-97-мкіэ зэрагъэтхын ыкы Урысые Федерацием и гражданин ипаспорт аягъын фае.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынэу 2016-рэ ильэсэм юныгъом и 18-м щынену агъэнэфэргъагъэм тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкіэ кандидатхэм яспискэу хэдзыплэ кой зыкыымкіэ политикэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм ирегион къутамэ къыгъэлъэгъагъэм Миронов Сергей Михаил ыкъор хэгъэкыгъэнэм ехыллагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2005-рэ ильэсэм шышхъэум и 4-м аштагъэу N 351-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын ехыллагъ» зыфиорэм ия 85-рэ статья ия 1.1-рэ Iахь иа 1-рэ пункт диштэу, джащ фэдэу кандидатхэм яспискэ хагъэхъэгъэ Миронов Сергей Михаил ыкъом спискэм хагъэхъыннымкіэ лъэу тхыльэу къытыгъэм атегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышыгъ**:

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынэу 2016-рэ ильэсэм юныгъом и 18-м щынену агъэнэфэргъагъэм тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкіэ кандидатхэм яспискэу хэдзыплэ кой зыкыымкіэ политикэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм ирегион къутамэ къыгъэлъэгъагъэм Миронов Сергей Михаил ыкъор хэгъэкыгъэнэм.

2. Мы унашъор республике гъэзэтхэу «Советскэ Адыгэимэр» «Адыгэ ма-къэмэр» къащыхэутыгъэнэм.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу
Н. А. СЭМЭГҮ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие исекретарэрү
Ф. З. ХЬАЦАЦІ

къ. Мыекъуапэ, юныгъом и 22-рэ, 2016-рэ ильэс N 136/805-6

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Политическэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм ишъольыр къутамэу Адыгэ Республикэм щынэм кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъагъэм хэт Брыцо Рэмэзан Хъудэ ыкъом яхэнэрэ зэлугъэлъэгъумкіэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкіэ къызэкъагъэжъыгъэ мандатыр етыгъэнэм ехыллагъ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие иунашъу N 136/805-6-р зытетэу «Политическэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм ишъольыр къутамэу Адыгэ Республикэм щынэм кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъагъэм хэхъэгъэ Миронов Сергей Михаил ыкъор спискэм хэгъэхъягъэнэм ехыллагъ» зыфиоу 2016-рэ ильэсэм юныгъом и 22-м къыдэкъыгъэм, Адыгэ Республикэм и Законэу N 351-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын ехыллагъ» зыфиоу 2005-рэ ильэсэм шышхъэум и 4-м къыдэкъыгъэм ия 85-рэ статья ия 1.1-рэ Iахь иа 1-рэ пункт, джащ фэдэу партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шольыр къутамэ къыгъэлъэгъогъэ спискэм хагъэхъягъэгъэ Ершов Анатолий Василий ыкъом ышыхъэкъе лъэу тхыльэу къытыгъэм атегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышыгъ**:

1. Политическэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм и Адыгэ шольыр къутамэу Адыгэ Республикэм щынэм кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъагъэм хэт Брыцо Рэмэзан Хъудэ ыкъом яхэнэрэ зэлугъэлъэгъумкіэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкіэ къызэкъагъэжъыгъэ мандатыр етыгъэнэм (N 3, республике Iахыр).

2. Мы унашъор гъэзэтхэу «Советскэ Адыгэимэр» «Адыгэ макъэмэр» къащыхэутыгъэнэм.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу
Н. А. СЭМЭГҮ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие исекретарэрү
Ф. З. ХЬАЦАЦІ

къ. Мыекъуапэ, юныгъом и 22-рэ, 2016-рэ ильэс N 136/806-6

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Яхэнэрэ зэлугъэлъэгъумкіэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынкіэ партиеу «Единэ Россием» ишъольыр къутамэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкіэ кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъагъэм хэт Ершов Анатолий Василий ыкъор хэгъэкыгъэнэм ехыллагъ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие иунашъу N 136/805-6-р зытетэу «Политическэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм ишъольыр къутамэу Адыгэ Республикэм щынэм кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъагъэм хэхъэгъэ Миронов Сергей Михаил ыкъор спискэм хэгъэхъягъэнэм ехыллагъ» зыфиоу 2016-рэ ильэсэм юныгъом и 22-м къыдэкъыгъэм, Адыгэ Республикэм и Законэу N 351-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын ехыллагъ» зыфиоу 2005-рэ ильэсэм шышхъэум и 4-м къыдэкъыгъэм ия 85-рэ статья ия 1.1-рэ Iахь иа 1-рэ пункт, джащ фэдэу партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шольыр къутамэ къыгъэлъэгъогъэ спискэм хагъэхъягъэгъэ Ершов Анатолий Василий ыкъом ышыхъэкъе лъэу тхыльэу къытыгъэм атегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышыгъ**:

1. Партиеу «Единэ Россием» ишъольыр къутамэ Адыгэ Республикэм щынэм кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъагъэм хэт Брыцо Рэмэзан Хъудэ ыкъом яхэнэрэ зэлугъэлъэгъумкіэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкіэ кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъагъэм Ершов Анатолий Василий ыкъор хэгъэкыгъэнэм (Красногвардейскэ районымкіэ кандидатхэм яшъольыр купэу N 6-р).

2. Мы унашъор гъэзэтхэу «Советскэ Адыгэимэр» «Адыгэ макъэмэр» къащыхэутыгъэнэм.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу
Н. А. СЭМЭГҮ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие исекретарэрү
Ф. З. ХЬАЦАЦІ

къ. Мыекъуапэ, юныгъом и 22-рэ, 2016-рэ ильэс N 136/807-6

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Яхэнэрэ зэлугъэлъэгъумкіэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынкіэ партиеу «Единэ Россием» ишъольыр къутамэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкіэ кандидатхэм яспискэу къыгъэлъэгъагъэм хэт Ершов Анатолий Василий ыкъор хэгъэкыгъэнэм ехыллагъ

Хэдзыплэ кой зыкыымкіэ хэдзынхэмкіэ якъауххэм афэхъехыгъэу Адыгэ Республикэм и Гупчэ комиссие ипротоколу N 2-р, зы мандат зиэ хэдзынхэм афэхъугъэ клауххэм яхыллагъ

Хэдзыплэ кой зыкыымкіэ хэдзынхэмкіэ якъауххэм афэхъехыгъэу Адыгэ Республикэм и Гупчэ комиссие ипротоколу N 1-м, Адыгэ Республикэм и Законэу 2005-рэ ильэсэм шышхъэум и 4-м аштагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын ехыллагъ» зыфиоу 2005-рэ ильэсэм шышхъэум и 4-м къыдэкъыгъэм ия 85-рэ статья ия 1.1-рэ Iахь иа 1-рэ пункт, джащ фэдэу партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шольыр къутамэ къыгъэлъэгъогъэ спискэм хагъэхъягъэгъэ Ершов Анатолий Василий ыкъом ышыхъэкъе лъэу тхыльэу къытыгъэм атегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышыгъ**:

1. Яхэнэрэ зэлугъэлъэгъумкіэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын ехыллагъ» зыфиоу 2005-рэ ильэсэм шышхъэум и 4-м къыдэкъыгъэм ия 85-рэ статья ия 1.1-рэ Iахь иа 1-рэ пункт, джащ фэдэу партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шольыр къутамэ къыгъэлъэгъогъэ спискэм хагъэхъягъэгъэ Ершов Анатолий Василий ыкъом ышыхъэкъе лъэу тхыльэу къытыгъэм атегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышыгъ**:

2. Депутат 50 Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын щылаагъэу (депутатэу хадзыгъэхэм яспискэ мыш кыгъу) лъытэгъэнэу.

3. Мы унашъор гъэзэтхэу «Советскэ Адыгэимэр» «Адыгэ макъэмэр» къащыхэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу

Н. А. СЭМЭГҮ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие исекретарэрү

Ф. З. ХЬАЦАЦІ

къ. Мыекъуапэ, юныгъом и 22-рэ, 2016-рэ ильэс N 136/808-6

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие 2016-рэ ильэсэм юныгъом и 22-м ышыгъэ унашъуу N 136/808-6-р зытетэйм игуадз

Яхэнэрэ зэлугъэлъэгъумкіэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэу хадзыгъэхэм ясписк

Партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ регион къутам

- Къумпыл Мурат Къэралбый ыкъор
- Нарожный Владимир Иван ыкъор
- Любченко Елена Юрий ыпхъур
- Джанхъот Аслын Теуцож ыкъор
- Дышъэкъ Адам Ауес ыкъор
- Агырджанэнкъ Азэмэт Сыхъатбый ыкъор
- Осман Альберт Теуцож ыкъор
- Хъопсэрыкъ Мурат Къыримчэры ыкъор
- Делэкъ Вячеслав Хъазэрт ыкъор
- Ческидов Игорь Михаил ыкъор
- Чернышова Алла Николай ыпхъур
- Шауджэн Сэфэр Хъумэр ыкъор
- Шээо Аскэр Хъаджумар ыкъор
- Хъурмэ Казбек Азэмэт ыкъор
- Хъабэхъ Юр Хъисэ ыкъор
- Къэгъэзжэ Мурат Хъалымэ ыкъор

Политикэ партиеу КПРФ-м и Адыгэ республикэ къутам

- Салов Евгений Иван ыкъор
- Москаленко Елена Александр ыпхъур
- Шъэоцыкъ Сыхъатбый Михъамод ыкъор
- Бэгъушэ Адам Аслъанбый ыкъор

Политикэ партиеу ЛДПР-м и Адыгэ регион къутам

- Жириновский Владимир Вольф ыкъор
- Огиенко Денис Сергей ыкъор
- Пэнэшъу Батырбый Мухъдинэ ыкъор

Партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэм икъутамэу Адыгэ Республикэм щылэр

- Брыцо Рэмэзан Хъудэ ыкъор
- Лобода Александр Павел ыкъор

Адыгэхъалакъ зы мандат зиэ хэдзыплэ коеу N 1-р

Янэкъо Аскэр Исхъакъ ыкъор

Джэджэ районымкіэ зы мандат зиэ хэдзыплэ коеу N 2-р

Василенко Борис Василий ыкъор

Джэджэ районымкіэ зы мандат зиэ хэдзыплэ коеу N 3-р

Болэкъо Михъамэт Адам ыкъор

Кошхъэблэ районымкіэ зы мандат зиэ хэдзыплэ коеу N 4-р

Іашэ Мухъамэд Джумалын ыкъор

Кошхъэблэ районымкіэ зы мандат зиэ хэдзыплэ коеу N 5-р

Борсэ Къэлпъян Рустлан ыкъор

Красногвардейскэ районымкіэ зы мандат зиэ хэдзыплэ коеу N 6-р

Былымхъэ Ирина Георгий ыпхъур

Красногвардейскэ районымкіэ зы мандат зиэ хэдзыплэ коеу N 7-р

Къумпыл Тембот Къ

ИСКУССТВЭМ ИЦЫФХЭР

**Адыгэ шъуашэм
тытегущыненеу
едгъажьемэ, Адыгэ
Республикэм и
Къэралыгъо
шъухафтын
къызыфагъешъошагъеу,
республикэм
культурэмкэ
изаслуженнэ
Іофышеу, суретыши-
модельер цэрылоу
Стлашъу Юрэ гукэ
зыфэтэгъазэ.**

Адыгэ шъуашэр игуушыс

Икелэццыкүгъом къинигъуа-
бэ зэпичыгъ, Абхазым иль-
есыбэр щыпсэуг. Ныбжым
ельтигъяу пенсием зэком,
Іофшэнен зыфежьагъэм рэхъат
къыритырэп. Иныбджэгъухэм
къызэратауагъеу, чэш-зымафэу
сыхъат 24-рэ хүрээр фикүрэп.
Іофшэнен зыригъажъекэ сыхъа-
тый еплэйрэп.

— Сисэнхэват сшоғьешлэгъон
къодыр, пытэу сзызэкиубы-
тагъашь, сыкъитупщирэп, —
къитфелуатэ Стлашъу Юрэ.
Адыгэ шъуашэм идэхагъэ нэм
фэллэйрэп.

**— Адыгэ шъуашэр пшы-
хэрэмкэ, лъэпкэ тхып-
хъехэмкэ сыда цыфхэм
къяпто пшлонгъор?**

— Японием, США-м, Тырку-
ем, Израиль, Москва, Ленинград
хэкум, нэмикхэм къарыкыгъэ-
хэм къысфатхыгъэхэм уахътэ
къыкэзгээкыи сяджэ. Оша, нахь
шшоғьешлэгъонир хэшыкэ фы-
зилэхэм уасэу сиворчествэ
къыфаширэм изакъоп. Цыфыр
ыгукэ къылфразэу, ишэнэгъэ
хэбгэхъуагъеу музейм чэкы-

**— Юр, зэ къисэпогъагъ
адыгэ шъуашэр пшы-
хэрэр «къэбгээгъ-
щынхэм» узэрэпильыр.**

— Искусствэм бзэ хэхыгъэ
и. Іофшэнен згээцакэрэр темэ
тъэнфагъехэм яхыгъ.

**— Анахъеу къахэбгээшы
пшлонгъохэм
ташыгъэгъуазэба.**

— Адыгэ Республиком итам-
ыгъэ фэгъэхыгъэ саэр 1994-
рэ ильэсийм сүүхыгъэ. Жъоғо-

жы зыхъукэ, нэшүукэ къызэл-
пльэккыжы. Аш фэдэ нэгъэулэ-
пэгъухэр щыненгъэм хэклиа-
къехэрэп.

**— Культурэм къуачиэу
илем бэрэ укытегущыэу
зэхэсэхы.**

— Кочиэ лъэш культурэм илэу
зылтытэрэм адесэгъаштэ. Куль-
турэмрэ искусствэмрэ цыфыр
аплы, щыненгъэм фагъасэ. Эко-
номикэм икъэлтэн, нэмикхэм
татагушиэ зыхъукэ, культурэм
тишыненгъэ чыплеу щырилэр
къыхэбгээшын фае. Театрэр, фи-
лармониер, культурэм иунэхэр —
ахэр цыфым игъэсэнгъэ фэлажъэх.

**— Уитвор-
чествэ
хэбгэхъо-
ным фэш
сыда узы-
лыхъурэр?**

— Цыфым
игуушысэ зэ-
пигъэрэп. Іоф
сшлээзэ зыз-
гъэсэфэу сэ-
льти. Синыб-
джэгъухэм ся-
дэу. Пэрэнкью Чатиб, Еху-
лэ Аспланчэрий, Гыыш Султан,
Къэзэн Юсыф, Мамый Рус-
лъян, нэмикхэри упчэжъэгъу-
сашых.

**— Уишхъэгъусэу Юлие
ыцэ къемыуагъэми,
іэпилэгъу къызэрэпфэ-
хъурэр тэшлэ.**

— Унагъом имэхъанэ къы-
хэсмыгъэшыгъэми, аши утегу-
шын фае.

зи къяптолагъэп.

— «Лащын», «Теклоныгъ», «Са-
усэрыкъу», «Гъобэкъуа щын
амазонкэр», «Адыифыр», фэш-
хъафхэри дунэе къэбар хууѓэх.
Михаил Черкассекм фэгъэхыгъэ
шъуашэм сыхъат заулэрэ укыт-
егущыэн пльэкъышт.

**— Іоф зыщыпшлэрэ
музейм цыф макэп
къячлахъэрэр.
Уитворчествэ еплыгъэхэр
тхылъым къыдатхэх.
Гупшысэу къыхагъэшырэм
сыда къептуалэ
пшлонгъор?**

— Японием, США-м, Тырку-
ем, Израиль, Москва, Ленинград
хэкум, нэмикхэм къарыкыгъэ-
хэм къысфатхыгъэхэм уахътэ
къыкэзгээкыи сяджэ. Оша, нахь
шшоғьешлэгъонир хэшыкэ фы-
зилэхэм уасэу сиворчествэ
къыфаширэм изакъоп. Цыфыр
ыгукэ къылфразэу, ишэнэгъэ
хэбгэхъуагъеу музейм чэкы-

щегъэжъагъеу бэмэ шъуашхэр
аргаьэдьгъэх. Мэфэкын мэхъэнэ
ин илэу сэлти. Лэлүххэр зэ-
фещэх, адыгэхэр дунаим на-
хышлоу щашхэх.

**— Тизэдэгущыэгъу
зыщытухыщтым сыда
джыри къытапто
пшлонгъор?**

— Мэшбэшэ Исхакъ зэрит-
хыгъэу, адыгэ шъуашэр Кавказ
ис лъэпкхэм афшу хууѓэ. Мэ-
фэкын хэлэжьэштхэм гушуагъоу
альгэуцхэм яшыненгъэ къыгъэ-
байшт. Тхьеагъэсэу зэхэца-
клохэр.

P.S. Тхыгъэр къыхэтуутынэу
длэхъазырьгъэу къэбар гушуагъо
зэхэхтхыгъ. Дунэе Адыгэ Хасэм
и Щитху тхылърэ имедальэрэ
Стлашъу Юрэ къыфагъешъошагъэх.
ДАХ-м и Президентэу Сэхүрэкъю
Хъаутый къыфэгушуагъ.

Опсэу, Юр, Тхъэм нарт бэгъа-
шэ уешл.
Суретхэм артыхэр: Стлашъу
Юрэ иофшагъэхэм ашыщхэр
пшашхэм къагъэлъагъо.
ЕМТЫЛЬ Нурбий.

**Зэхэзыщагъэр
ыкыи къыдзы-
гъэкырэр:**
Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
Іофхэмкэ, Іэкыб
къэралхэм ашы-
псэурэ тильэп-
къэгъухэм адярьи
зэпхынгъэхэмкэ
ыкыи къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкэ и Комитет
Адрессыр: ур. Кре-
стяинскэр, 236

**Редакциер
зыдэшыэр:**
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приимнэр:
52-16-79,
редактор шхъаїэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкырж зы-
хыре секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зышаушыхыты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын Іофхэмкэ, телерадиокъетын-
хэмкэ ыкыи зэллы-
Іэсикэ амалхэмкэ и Министрствэ и Темир-Кавказ
чыпэ гъэоры-
шапл, зэраушыхы-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэкімкі
пчагъэр
4017
Индексхэр
52161
52162
Зак. 554**

Хэутыним
уздыкъэтхэнэу щыт
уахтэр
Сыхъатыр 18.00
Зышыкъэтхэгъэх
уахтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шхъаїэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор
шхъаїэм
игуадзэр
Мэшлэкъю С. А.

Пшъэдэкырж
зыхыре
секретарыр
Жакімымкъю
А. З.

